

АНТИБІЛЬШОВІЦЬКИЙ БЛОК НАРОДІВ (АБН) — координаційний центр організацій поневолених народів СРСР та сателітних країн. Засн. з ініціативи ОУН 21-22 листопада 1943 на таємній конференції у житомир. лісах за участю делегатів 12-ти нерос. народів, де була сформульована платформа спільної рев. боротьби проти рос. імперіалізму. Метою діяльності АБН було розчленування СРСР на нац. держави. Блок мав згуртовувати народи під гаслами: «Свобода народам! Свобода людині!». Після реорганізації 1946 зусилля АБН зосереджуються на залученні до його діяльності представників сх.-європ. еміграції. Від часу заснування та в різні періоди діяльності АБН його членами були такі організації: Комітет «Вільна Вірменія», Болгар. Нар. Фронт, Білорус. ЦР, Козац. Нар.-Визв. Рух, Хорват. Нар.-Визв. Рух, Чеський Рух за Свободу, Чеський Нар. Комітет, Естон. Визв. Рух, Союз Естон. Борців за Свободу, Грузин. Нар. Організація, Угор. Визв. Рух, Угор. Рух Міндсенті, Латв. Асоц. Боротьби проти комунізму, Литов. Рух Відродження, Словац. Комітет Визволення, Комітет Нар. Єдності Туркестану, Укр. Гетьман. Союз, ОУН під проводом [С. Бандери](#). У 1970-х рр. до АБН приєдналися організації «За свободу В'єтнаму» і «Вільна Куба». До АБН увійшло також кілька місцевих еміграц. організацій. У деяких країнах (США, Канада, Велика Британія) діють нац. організації АБН і групи підтримки, напр., Амер. друзі АБН; в інших (Бельгія, Італія, Австралія, Аргентина тощо) організація представлена філіями і групами. У Великій Британії і США створ. молодіжні секції АБН. Від 1946 АБН очолив Я. Стецько як голова його ЦК, переобраний 1954. ЦК складався з представників усіх народів (по одному). Крім ЦК, була створ. Рада Народів. Її Головами були В. Берзіньс, В. Каюм-Хан, Ф. Дюрчанський, Ф. Фаркаш де Кісбарнак, Р. Островський, ген. секр. — Н. Накашидзе і С. Покорни. Інформ.-пропагандист. роботу АБН проводив за допомогою період. і неперіод. видань різними мовами, зокрема двомісячника «ABN — Correspondence» (від 1950, спочатку англ., нім. і франц., пізніше лише англ. мовою; ред. С. Стецько) і «Resistencia y Liberación» (Буенос-Айрес). З АБН співпрацює ж. «L'est Européen» (Париж). 1994 засн. журнал АБН «Свобода народів» (Львів, Київ, Торонто, Нью-Йорк) українською мовою. 1995-96 побачили світ 6 номерів. Шеф-ред. М. Базелюк. АБН влаштовував масові антибільшов. збори, демонстрації протесту, пресові конференції і міжнар. конгреси, надсилав різноманітні меморандуми до провідних політиків. АБН співпрацює зі Світ. Антикомуніст. Лігою і Європ. Радою Свободи. 20-21 листопада 1993 у Києві з нагоди 50-річчя Конференції поневол. народів

відбувся Конгрес АБН. Делегати від України, Казахстану, Чечні, Азербайджану, Грузії, Вірменії, Литви, Білорусі, Татарстану, Таджикистану та ін. держав ствердили, що імперська, загарбницька політика Москви загрожує людству, і тому нагальною потребою є формування єдиного протиімпер. фронту з центром в Україні. Після конференції у Києві нац. комітети АБН з'явилися в Азербайджані, Білорусі, Грузії, Казахстані, Таджикистані, Татарстані, Чечні, країнах Балтики. Осередки АБН — у багатьох місцях поселення українців у РФ. Координуючим центром їхньої діяльності став Укр. Комітет АБН. Українці становлять найактивнішу групу в АБН, особливо ОУН(б) і організації Укр. Визв. Фронту, вони і фінансують гол. чином його діяльність. Кер-во АБН знаходиться в Мюнхені. Від 1986 АБН очолює С. Стецько, Укр. Комітет АБН — М. Базелюк (Київ). Після розвалу комуніст. системи діяльність АБН триває. Гол. завданням АБН в умовах незалеж. Укр. Держави і надалі залишається боротьба проти рос. імперіалізму та протидія спробам комуніст. реваншу в Україні.

Рекомендована література

1. Позиції українського визвольного руху: Мат. з рідних земель до питань боротьби за укр. державу. Мюнхен, 1948;
2. ОУН в світлі постанов Великих Зборів, Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр. [Б. м.], 1955;
3. Антибільшовицький блок народів в світлі постанов Конференцій та інших матеріалів з діяльності 1941-1956 рр.: 3б. док. [Б. м.], 1956;
4. Антибільшовицький блок народів в світлі постанов Конференцій та інших матеріалів з діяльності 1956-1966 рр.: 3б. док. і ст. Т. 2. [Б. м.], 1979;
5. Антибільшовицький блок народів: 3б. док. і ст. 1967-1970 рр. [Т. 3]. Лондон, 1981;
6. Антибільшовицький блок народів: 3б. док. і ст. 1971-1975 рр. Т. 4. [Б. м.], 1982;
7. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті: Док. і мат.: В 3 т. Т. 3. [Б. м.], 1983;
8. Стецько Я. Твори. Т. 1. Українська визвольна концепція. Мюнхен, 1987;
9. В боротьбі за українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи 2-ї світової війни. Вінніпег, 1990;
10. Косик В. Україна під час другої світової війни. 1938-1945. К., 1992.

Л. В. Йолкіна

Бібліографічний опис:

Антибільшовицький блок народів / Л. В. Йолкіна // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42869>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).